

Tone Partljič

MOJ DEDA, SOCIALISTIČNI MRTVAK

ali

Prvi primer policijske inšpektorice Darje

Kriminalna komedija

1991

O S E B E :

Jože Javornik, DEDA, kapetan Strela
TINE, njegov sin
JULKA, njegova snaha
JANI, njegov vnuk
CICA, njegova hči
DARJA, policijska inšpektorica
FRANKIE PUKL, mladostni prijatelj
DAISY, njegova žena, Irka
POLICIST

I.

(Še preden se dvorana povsem zatemni in še preden se potem odpre zavesa ali osvetli oder, slišimo po zvočnikih vehementen Dedkov govor.)

DEDA: Tovarišice in tovariši! Gospe in gospodje! Spodaj podpisani Jože Javornik z nekdanjim partizanskim in udbovskim imenom kapetan Strela vas opozarjam, da ne nasedate novim prerokom. Ne zaupajte nobeni novi stranki, še najmanj pa starim boljševističnim strankam, ki so si zdaj nadele le novo ime ali zamenjale barvo na svoji zastavi. Nekdaj rdeči od krvi. Ne verjemite ministrom, še najmanj policijskemu in vojaškemu. Samo slepijo vas. Govorijo o priljučitvi k Evropi, a vas držijo vse bolj zaprte v majhni državi Sloveniji, da bi vam lažje vladali. Mislite, da se mi meša, da vas provociram? Ne. Odgovorite sami pri sebi, ni treba na glas: ali zdaj živite boljše? So plače višje? Davki nižji? Cene znosnejše? Medsebojni odnosi boljši? Standard višji? Življenje lepše? Nič od tega. Še manj kot nič. Ne zaupajte tem novim prerokom! Kajti to niso novi preroki, so samo figure na stari šahovnici UDBE. To vam govorim jaz, nekdanji kapetan UDBE. Imam trdne dokaze, da je nove stranke ustanovila UDBA. Da je vodila volitve in poskrbela za volilne rezultate. Vem, da je prvo tako imenovano demokratično vlado postavila UDBA, torej Uprava državne bezbednosti,

kakor se še zmeraj imenuje. Demokracija, parlament, strankarski sistem, plebiscit o samoodločbi, vse to je potuhnjena igra UDBE. Ker ne vem, koliko časa bom še živ, kajti prav UDBA me hoče utišati in spraviti s sveta, sklepam ta apel s sporočilom: Ne, ne živite v naročju nove slovenske demokracije, živite v nevidnih krempljih zveri, ki se ji pravi UDBA. Kapetan Strela!

(Oder se razsvetli. Vidimo Dedka za magnetofonom, ki je poslušal svoj govor. Na mizi je vsaj tristo majhnih kaset, kjer je govor že tudi posnet. Vse to zdaj spravlja v škatlo, vse je že zapakirano...)

DEDA: To bo šlo na tristo naslovov v Sloveniji. Zdaj pa na pošto! Svet bo zazijal. Odkrita bo zarota zarot, zadnja prevara UDBE, ki ji je uspelo uničiti svetovno idejo enakosti, socializem. O, da je meni pripadla ta dolžnost, o, da je usoda izbrala prav mene, ki za junaka nisem rojen, za heroja ne ustvarjen! A ne, kar mora, kar more mož je storiti dolžan. In na žalost sem jaz edini, ki morem in zmorem odpreti oči svojemu narodu... Potem si bom sodbo pisal sam... Zdaj pa na delo... Pošljimo te kasete v svet!

(Poskuša dvigniti zaboj s pošto, s težavo gre skozi vrata...)

II.

(Deda je sam doma. Hodi nemirno od okna do okna, kuka izza zaves. Počuti se ogrožen. Čez čas zazvoni telefon.)

DEDA (previdno dvigne slušalko. Tišina. Posluša):

Halo? Halo! Kurbe! (Izpusti slušalko. Mu je več kot sumljivo.)

(Po cesti pelje avto. Zdi se, da trikrat zahupa. Deda zgrabi fračo in kamen in se postavi v kritje... Avto odpelje naprej, samo za nekaj časa si lahko oddahne, kajti zdaj na cesti zavija policijska sirena. Deda zgrabi za nož in se postavi za vrata. No, nikogar ni... Čez čas znova telefon...)

GLAS: "Tu UDBA! Prav imas, vse imamo v rokah. Tudi tebe! Likvidirali te bomo!"

DEDA (posluša. Nič več ni slišati, razen piskanja odloženega telefona): Kurbe! Kar dajte! Kar poskusite! O, kar dajte, pripravljen sem!

(Zavrti telefonsko številko.) Halo, halo! Dajte mi načelnika! Nič, kdo kliče?! Dajte mi načelnika! Jože Javornik! Prav. Zdaj pa načelnika! Halo! Halo! Tu Jože Javornik, kapetan Strela! Poslušajte načelnik! Če me hoče vaša UDBA likvidirati, naj pride sem, prsi v prsi, ne pa da mi anonimno grozite, da se greste psihološko vojno; ne bo nič, to smo že vzeli, nobenega preskušanja po telefonu, ali sem doma... Kaj? Da vi niste UDBA? Da ste slovenska

policija. Gospod načelnik slovenske policije, če sami ne veste: tudi vi ste v krempljih UDBE!

Verjamem, da se ne zavedate; na vaš položaj vas je postavila UDBA... Kdo? Predsednik vlade! Tudi predsednika vlade je postavila UDBA... Kaj? Nor sem... Bolan... (Načelnik je očitno odložil slušalko...) Halo! Halo!

DEDA (jezen gleda telefon, potem znova vrti številčnico):
Prosim načelnika. Kapetan Strela. Prepovedano vam je vezati? Zahtevam, da me zvežete... Ne boste, prav... Prekleti udbovec! (Odvrže slušalko.)

(Si gre kuhat turško kavo, ves čas je na preži. Zasliši odklepanje vrat, zgrabi velik nož in skoči za vrata. Vstopi petnajstletni Jani...)

JANI: Deda! Kapetan Strela, kje si?

DEDA: Tu sem. Tu.

JANI: Orožje v roki?

DEDA (odvrže nož): Moram biti pripravljen, razumeš?
Prej so mi jasno grozili po telefonu... Mimo vozi osebni avto z registracijo LJ 444-666. Stara udbovska številka. Čakajo, da se prikažem na oknu in pff... Svoje sem napel tudi načelniku policije. Pa ti otroci, se res ne zavedajo, da so v rokah UDBE... Ne vejo, da je UDBA večna. Sem ti že pravil, kako me je devetinpetdesetega poklical komandant UDBE. Takrat sem namreč dal ostavko, ker sem videl, da je

UDBA izdala ideale enakosti med ljudmi in ideale socializma. Sem ti že pravil?

JANI: Nisi, Deda, seveda nisi...

DEDA: Sedi! Sedi na kolmkišto, mi pravi. Sedem v njegovi pisarni na kolmkišto. A ti si dal odpoved? Zakaj? Nočem več likvidirati in zapirati nedolžnih ljudi. Takrat je UDBA še na veliko likvidirala sovražnike sistema. Kot nesreče, nepojasnjeni umori. Jaz nisem mogel. A tako, tako, je govoril komandant in korakal sem ter tja pred mano in kadil kot Turk. "Jebenti, mater! Pa ti veš, kaj je UDBA? Ti veš in greš iz UDBE! Brate, UDBA je vse, je več kot dialektika, kot materija, več kot dialektični materializem, UDBA je več kot Tito, ker čuva Tita... Tu ni nobene dialektike pri UDBI, ker je večna, ker sama skrbi za dialektiko, razumeš. UDBA ne more umreti, je bolj večna kot materija, razumeš, jebemo boga..."

JANI: Razumem, Deda.

DEDA: Ne ti, jaz! Devetinpetdesetega! Saj sem vse vedel, da UDBA postavlja in odstavlja oblast in politiko, da vodi kadrovsko politiko, da ureja napredovanja, usmrnitve, nagrade, plače, prometne nesreče, likvidacije v tujini... vse... Ampak sem rekел ne... Niso mi odpustili do danes. Zato so nam povozili psa in dve mački, zato mi je umrla žena za rakom, zato me daje išias, zato nimam ničesar, zato mi grozijo po telefonu, zato se vozijo z avti mimo hiše...

JANI: Zato imam jaz štiri nezadostne in sto neupravičenih ur...

DEDA: Ne?

JANI: Ja! Iz protesta sem zapustil pouk...

DEDA: Kdo je razrednik?

JANI: Profesor Mezgec.

DEDA: Mezgec! Seveda star udbovec.

JANI: Ne, mlad geograf!

DEDA: O, kurbe udbovske! Ne le, da so mene uničili, da so zmrcvarili naše domače živali, da mi je umrla žena, da mi grozijo po telefonu, da so izpeljali te volitve, da so postavili predsednika vlade, zdaj zajebavajo še mojega vnuka z nezadostnimi ocenami in neupravičenimi urami. V katerem nadstropju je zbornica?

JANI: Zakaj?

DEDA: Zdaj grem tja in razkrinkam tega Mezgeca. Da boš imel ti, ki si moj vnuk, štiri nezadostne... in neupravičene, ko pa je znano, da smo Javorniki točni ko ure... kje je ta udbovska zbornica...

JANI: Saj Mezgec ni v zbornici... največkrat je v kabinetu...

DEDA: Kakšnem kabinetu! Mu bom že dal kabinet!

JANI: Geografskem. V drugem nadstropju...

DEDA: Zdaj grem tja uredit...

JANI: Rajši ne... rajši mi podpiši obvestilo staršem,
namesto očeta li mame...

DEDA: Nikoli! Grem uredit! Odstranil bom ta udbovski
plevel... Največ pa jih je med geografi...

JANI: Deda, ne...

DEDA: Le mirno kri... Kdor ponižuje se sam, podlaga je
tujčevi peti.

(Vzame nož in odhiti iz stanovanja. Jani skomiga
z rameni. Čez čas telefon. Jani privzdigne.)

GLAS: "Tu UDBA! Prav imaš, vse imamo v rokah. Tudi tebe.
Likvidirali te bomo!"

III.

DEDA (dramatično pripoveduje Janiju, kako je bilo v šoli...): Vstopim v gimnazijo. Velika avla, ne znajdem se. Naenkrat me že nekdo pokliče! Hej, vi! Pogledam. Za vrati sedita dva učenca...

JANI: Dežurna...

DEDA: Dežurna mlada udbovea... Udbin pomladek, pusti, jaz že vem. Ime in priimek, namen obiska, čas prihoda... vse zapišeta... So to šole ali udbovske zasliševalnice? Potem me eden spreminja do kabineta, kjer piše geografija... Še iz službe vem, da je med geografi po šolah največ udbovcev, no, nekaj jih je tudi med slavisti. In seveda vsi ravnatelji, UDBA jih direktno nastavlja. Počakam, da me tisti dijak udbovec pusti samega, nič ne potrkam, vstopim v kabinet, zaprem vrata, zaklenem in dam ključ v žep. Pogleda me neki mladi obraz z očali...

JANI: Razrednik Mezgec...

DEDA: Si ti Mezgec, ga vprašam. To vedno zmede, če veš za njihov priimek. In če jih tikaš. Je že bil tako majhen. (Pokaže.) Prosim, želite? je rekел, glas pa je že imel tako malo tresoč, kot udbovci, ko jih presenetitiš. Potegnem nož in mu ga porinem pred oči. Na, izvoli nož, ubij mene, prekleti udbovec, jaz si navsezadnje zaslužim, ker vas napadam, razkrinkujem, zasledujem, a kaj ima s tem moj vnuk Jani...

JANI: In kaj je rekel...

DEDA: Kateri vnuček, oprostite. Jaz pa: tisti, ki ima štiri nezadostne in sto neupravičenih ur. Se boste zdaj spravili na njega? Boste zdaj uničili njegovo eksistenco, kot ste uničili življenje našim domačim živalim, psu, mačkama in moji ženi? Jaz vas ne razumem, pravi. O, jebenti, me boš že razumel, pravim!

JANI: In kaj je naredil...

DEDA: Grem po redovalnico, pravi. Nikamor ne greš, pravim. Nikamor, dokler ne prisežeš, da boš dvignil roke od mojega vnuka. Bom, ampak kako? pravi. Jaz pa, jutri morajo biti vse štiri nezadostne odlične in sto neupravičenih ur zbrisanih... Ne vem, ali bo šlo... Od nezadostne do odlične, pravi. A lahko prav dobro? vpraša... Naj bo prav dobro, popustim...

JANI: Samo, da je pozitivno...

DEDA: Nič pozitivno. Si Javornik ali nisi? Si vnuček kapetana Strele? Malo se je še upiral, pa sem malo še jaz mahal z nožem in mu jebal mater udbovsko... In je kapiral...

JANI: Pa ne bo jutri kaj narobe v šoli...

DEDA: Če bo, grem še enkrat...

JANI: In kaj naj zdaj naredim s tem obvestilom staršem...

DEDA: Daj sem! (Vzame list papirja in ga raztrga.)
 Tako. To geografsko udbovsko glisto smo utišali...
 Jim bom že dal geografom... Se delajo, da hodijo
 po ekskurzijah, pa lepo opazujejo in skicirajo
 kraške jame, skrite uvale, slapove, naravne
 pojave, ki jih potem izkorišča UDBA za svoje
 delovanje. No, ta geografska linija je zdaj dobro
 načeta... In tvoj učni uspeh rešen...

JANI: Hvala, deda, hvala kapetan Strela!

DEDA: To je bila samo moja dolžnost, nič drugega...

(V tem se Deda vrže na tla, kaže z roko Janiju, naj stori isto, potem se plazi do predala, vzame fračo in debel kamen, se splazi nazaj do okna, vstane in meri...)

JANI: Kaj je?

DEDA: Ššš! Poglej Vidmarjevo okno! Tam naju nekdo opazuje. Snajperist...

JANI: To je nova služkinja, poznam jo...

DEDA: Tepec! Kakšna nova služkinja! Vidmarja so poslali v zdravilišče, medtem pa so zasedli hišo nasproti mojemu oknu. Da nas opazujejo, da me spremljajo, da me ob prvi priložnosti likvidirajo... Zakaj mi je policija pobrala vse orožje, da se moram tolči z njimi kot v kameni dobi...

(Odpre okno in ustreli s fračo. Na oni strani žvenket in ženski krik...)

DEDA: Sem vas presenetil... prekleta UDBA! Kaj se skriva za zavesami? Ne upaš v odkrit spopad? Če me hočete likvidirati, ker sem celemu svetu oznanil, da držite slovenski narod v kremljih, morate ubrati drugačne metode... Kapetan Strela se ne da... Se ne da... Zastonj oblačite svoje majorje v čistilke... Tu notri vas imam...

(Kaže mezinec skozi okno.)

IV.

(Deda in Jani sedita za mizo. Mama Julka jima pripravlja hrano.)

JULKA: Le kje hodi ati? Vedno zamuja, da ne moremo nikoli skupaj jesti. Saj se bo vse shladilo.

DEDA: Saj je vseeno! Pa naj se shladi. Saj jemo samo travo in otrobe. Trava je pa sploh boljša hladna...

JULKA: To je najboljša biohrana, kar je je mogoče dobiti čez mejo. Če pa bi rada še naprej mlatila slovenske žgance in fižol, pa kranjske in krompir... ne vem, kaj naj še rečem...

DEDA: Nič ne govori, daj nam kaj za jest, da bomo siti...

JANI: Jaz bom potem pojedel en sendvič... Deda, lahko ga prinesem tudi tebi...

JULKA: A zdaj sta se pa združila? Proti meni? Proti moji kuhinji? Zakaj je zahodna civilizacija tik pred razpadom? Zakaj Nemci večno začenjajo vojne? Zakaj smo Slovenci zagrenjeni... Ker jemo krompir kot svinje in za povrh jemo še svinje... Vsa prava filozofija, vse prvobitno človeško je doma na daljn vzhodu, kjer namesto krompirja jejo riž...

DEDA: Zakaj potem nas futraš z ovsom?

JULKA: Kjer jejo riž, travo, trsje, listje...

DEDA: Zato pa so tako majhni in rumeni...

JULKA: Ti moj ljubi bog! Jaz vam ne bom več kuhal...

DEDA: Pa saj nam ne kuhaš? Ti samo travo narežeš...

JULKA: Z novo hrano prihaja v nas kemija... razumeta... kemija, fosfor, kisik, vodik... Možgani se nam preoblikujejo, naše osebnosti... Tragedija tega naroda je, da ga držijo v pasti slovenske kuharice s slovensko hrano...

DEDA: Tragedija tega naroda je, da ga drži v rokah UDBA!

JULKA: Samo o UDBI, deda, ne. Smo rekli, med kosilom ne...

DEDA: Saj to ni nobeno kosilo.

JULKA: Pa vsaj ti, Jani, dej! To je najbolj zdrava hrana...

JANI: Za živali in ljudi z daljnega vzhoda...

JULKA: Hvala, hvala... Saj bi si lahko mislila... Tudi v horoskopu mi piše, da me bo prizadelo nerazumevanje med najbližnjimi...

(Vstopi Tine. Drži se kot huda ura. Stopi do mize... Ko vidi, kaj je za jest, se obrne in sede drugam.)

JULKA: Čakali smo te s kosilom. Sedi sem...

TINE: Se ne bom pasel.

JULKA: Tudi ti...? Pa si sami kuhajte...!

TINE: Pusti me že enkrat! Pustite me vsi pri miru. Še najbolj pa ti, Deda!

DEDA: Saj jaz te pustim...

TINE: Me pustiš, ja! Me boš spravil iz službe, pa boš srečen, kaj. Jebenti, pa kaj si čisto nor! Kaj si govoril načelniku policije!? Kaj si streljal s fračo na Vidmarjevo čistilko?

DEDA: Kakšna čistilka? Udbovka. Vidmarje so spravili v zdravilišče in tja naselili udbovce, da me opazujejo in poskušajo likvidirat...

DEDA: Tisto dekle je prišlo zalit rože... Klical me je načelnik policije. Vprašal me je, kaj to pomeni. Vprašal me je, zakaj te ne damo v dom. Vprašal me je, kaj pravim jaz o tem. Ti pa veš, da sem v službi na biroju, kjer nova oblast prav zdaj dela čistko. Kdor je bil uspešen v prejšnjem režimu, jim je sumljiv...

JULKA: Da si bil ti uspešen v prejšnjem režimu? Prvič slišim.

TINE: Tišina, zdaj jaz govorim! Oče, če ne boš nehal s to UDBO! Lepo te prosim, UDBE ni več. Zdaj je vse drugače! Zdaj je nova policija, ki ni na nič bolj alergična, kot če jo kdo primerja z UDBO. Pa kaj ti pade na pamet, da praviš načelniku, da ga je postavila UDBA.

DEDA: Če ga pa je... Njega in vse in celo Janijevega razrednika.

TINE: Kaj?

JANI: Nič, nič, Deda pusti jih...

DEDA: Ne, ne bom jih pustil pri miru... Povedal bom celemu svetu, da sem razkrinkal UDBO, ki se je potuhnila, počakala in zrežirala to, kar imamo zdaj in čemur vi pravite demokracija, da bo sredi kaosa stopila na svetlo in rekla, jaz sem tu,

jaz sem večna, zdaj bom zavladala... Seveda ne bojo dovolili, da bi jaz še naprej lajal to svojo resnico in me bojo še pravi čas likvidirali. Takrat boste verjeli, to vem. A bo prepozno.

TINE: Pa kdo te bo pri hudiču likvidiral?

JANI: Res, po telefonu mu grozijo.

TINE: Ti pa tiho, smrkavec! Rajši glej, da boš popravil ocene.

DEDA: Saj jih je že...

JULKA: Kaj?

TINE: Kaj?

JANI: Res. Malo boljše mi kaže...

TINE: Ata, ljubi ata, glej na kolenih te prosim...

DEDA: Ne na kolenih, na riti, saj vidimo, da sediš...

TINE (teatralno poklekne): Ata, lepo te prosim, nehaj s to UDBO, mene boš spravil iz službe, Cica mi je telefonirala, da ima pri reviji težave, Julko sprašuje ravnatelj, če je kaj v sorodu s tistim Javornikom, ki je bolan in razkrinkava UDBO. Fanta bojo vrgli iz šole...

JANI: Ne, zaradi Dedija že ne...

TINE: Tišina, sem rekел...!

DEDA: Sin, ni lepo, da vpiješ na očeta in na vse okoli sebe... Ubili me bojo in takrat boš videl, da sem imel prav. Ubili so mojo ženo Marjano, ki je kuhala tako dobre vampe...

JULKA: Vampe, saj, jedli ste vampe, zato pa ste zdaj takšni...

TINE: Ata, mama je štiri leta umirala za rakom na maternici...

DEDA: In zakaj je umrla, ko se je v kliničnem zdravil maršal? Ker ga je obkrožala UDBA, ki jo je ubila... Prav, prav... pospešila razpad celic, tudi to znajo, na daljavo, če ne drugače... Povozili so nam Čuvija, dve mački, uničili bojo še mene... Ampak do tedaj vas prosim, ne kričite name in pustite me, da v miru pojem vsaj svojo skrito zalogo...

(Gre h kavču, poklekne in potegne izpod njega mesni narezek v konzervi...)

JULKA: Mesni doručak...

DEDA: Bova, Jani, pa to pojedla! Ko sem bil še na UDBI, preden sem dal devetinpetdesettega odpoved, sem se najedel teh mesnih doručkov. Smo jih dobili v magazinu za oficirje... Sedeli smo v zasedi, čakali sovražnike režima in z nožem jedli doručak...

JULKA: Ta je še od takrat?

JANI: Daj še meni malo...

JULKA: Za koga se jaz mučim! Za koga hodim na tečaje bioprehrane? Za koga študiram, kupujem knjige in kuham zdravo hrano... Ta dva pa z doručkom...
(Odprejo se vrata, Deda skoči pokonci z nožem z blaznim refleksom, drugi gledajo, kaj je zdaj to. Vstopila je ekstravagantno oblečena Cica.)

CICA: Ata, odloži nož, ni nobena UDBA, sem samo jaz. Tvoja obupana hči, reporterka Slovenskih novic. Ki jo boš ti spravil iz službe! Res je deviza sedanjega demokratičnega tiska Nesramnost zdaj, toda to, kar ti delaš z nami, to, ata, oprosti, to je nesramnost...

JULKA: Sedi, Cica, in se umiri...

CICA: Ti, draga svakinja pa kar lepo tiko bodi... Če bi skrbela za Dedija, kot se spodobi, če bi mu dala jesti, gotovo ne bi sral takih klampf... Poslušajte, poslušajte prosim, kaj mi je danes izročil naš direktor. Poklical me je, vklopil in vprašal, če vem, kaj bi lahko to bilo... (Vklopi kasetofon. Zasliši se Dedkov apel javnosti...)

"Tovariši in tovarišice! Gospe in gospodje! Spodaj podpisani Jože Javornik z nekdanjim partizanskim in udbovskim imenom kapetan Strela vas opozarjam, da ne nasedajte novim prerokom. Ne zaupajte nobeni novi stranki, še najmanj pa starim boljševističnim, ki so si zdaj nadele novo ime ali menjale barvo na svoji zastavi. Nekdaj rdeči od krvi. Ne verjemite ministrom, še najmanj policijskemu in vojaškemu! Samo slepijo vas. Govorijo o priključitvi k Evropi, a vas držijo zaprte v majhni državi Sloveniji, da bi vam lažje vladali. Mislite, da se mi meša, da vas provociram? Ne! Odgovorite sami pri sebi, ni treba na glas : ali zdaj živite boljše? So plače višje?

Davki nižji? Cene znosnejše? Medsebojni odnosi boljši? Standard višji? Življenje lepše? Nič od tega. Še manj kot nič. Ne zaupajte novim prerokom..."

TINE: Pa saj to je konec, konec vseh nas...

CICA: To je norost!

TINE: Ne, še hujše, to je res...

CICA: Hvala bogu, zdaj se vidi, da je nor... V naslednjem stavku...

DEDOV GLAS: "Kajti to niso novi preroki, so samo figure na stari šahovnici UDBE. To vam govorim jaz, nekdanji kapetan UDBE... Imam trdne dokaze, da je nove stranke ustanovila UDBA..."

TINE: Hvala bogu, da je tu začel s svojo UDBO... da se vidi, kako je nor... ampak začetek ni nor...

JANI: Pa saj isto govorиш tudi ti, ata...

TINE: Boš tiho, boš tiho...

DEDA: Vi se samo razburjajte... Pomirili se boste, ko me bojo likvidirali...

JULKA: Le kdo bo vas likvidiral, Deda? Mi vsi bomo prej mrtvi... od teh vaših norosti...

DEDA: Likvidirali me bodo, da veste...

CICA: Moral se boš zdraviti, tata...

TINE: V dom, sem rekel, v dom...

(Pozvoni telefon, Tine dvigne slušalko...)

TINE: Kaj?

GLAS: "Tu UDBA! Prav imaoš, vse imamo v rokah. Tudi tebe!
Likvidirali te bomo..."

CICA: Daj sem! Kaj?

GLAS: "Tu UDBA! Prav imaoš, vse imamo v rokah. Tudi tebe!
Likvidirali te bomo..."

DEDA: Daj sem... Kurba, kurba, pridi sem, če si upaš...
(Nekdo odloži slušalko, slišimo samo signale od-
loženega telefona. Tudi Deda odloži. Se gledajo.
Spet zvoni. Deda zgrabi slušalko.)
Kurba! Kurba! Pridi sem, če si upaš...

ŽENSKI GLAS: "Saj prihajam. Tu Darja, policijska inšpektorica... Ostanite doma. Čez eno uro bom tam..."

DEDA: Porkafiks, inšpektorica pride sem...

TINE: Pa saj ni ona grozila... In ti njej kurba...

DEDA: No, če še ni, pa še bo... Le pomirite se, komaj
čakam, da se dobimo iz oči v oči...

CICA: Bom pa še jaz počakala... Morda lahko naredim še
kak intervju za Slovenske novice. Ženska pa inšpektorica
na policiji... Me prav veseli. Gotovo kaka eman-
cipiranka...

TINE: Deda, ata, kapetan Strela, na kolenih te prosim,
bodi pameten, ne napadaj je, vsi lahko letimo iz
služb, Jani pa iz šole...

JANI: O, to pa že ne... Jaz sem na tvoji strani, kapetan
Strela!

DEDA: Saj, samo tako boš še kam prišel...

JULKA: Deda, ne mešaj mojega sina! Daj nam mir. Zdaj smo zaživeli vsi... Do zdaj sem se v šoli pretvarjala, učila sem na nekakšnih marksističnih osnovah, čeravno ni nihče vedel kaj je to... Zdaj smem javno govoriti o zvezdah, astrologiji, horoskopu, nevidnih silah... Po dvajsetih letih pretvarjanja, zatajevanja... in zdaj boš ti vse pokvaril s svojo policijo... Odnehaj, Deda, prosim te!

CICA: Ja, tudi jaz, Deda, te prosim, zdaj smo zadihali, nočemo vedeti, kaj je bilo, ko si bil ti v naših letih...

DEDA: Zaslepljeni ste, prestrašeni. Naš edini sovražnik je UDBA! Ko bomo njo uničili, bomo zaživeli... Prepričan sem, da je tudi ta nova inšpektorica samo kamuflaža...

TINE: Ti si nor!

DEDA: Boste že videli!

V.

(Družina sedi za mizo in pije kavo, Deda in Janko seveda nekoliko bolj zase. Ko pozvoni, Deda sicer trzne, a mu sin pokaže, naj se pomiri in gre odpret...)

TINE: Izvolite!

DARJA: Dober dan. Jaz sem preiskovalka, oziroma inšpektorica...

JULKA: Inšpektorica, danes sem imela inšpektorico pri slovenščini...

DARJA: Jaz sem policijska inšpektorica. Res šele pripravnica, a brez skrbi, ta primer bom preiskala. Najbrž si mislite, kaj bo ta mlada ženska pri policiji?! Toda nikar me ne podcenujte. Ženske smo pri preiskavah celo boljše inšpektorice kot moški...

CICA: Jaz sem Cica, hči osumljenega...

DARJA: Nihče še ni osumljen.

CICA: Všeč mi je vaš nastop. Jaz delam pri Slovenskih novicah. Rada pišem o posebnih ženskih poklicih...

DARJA: Samo sedite pri miru! Poznam vaš list. Same provokacije. Torej, vi ste gospod Jože Javornik?

DEDA: Imate izkaznico?

DARJA: Kakšno izkaznico?

DEDA: UDBE!

DARJA: Nisem v službi na UDBI, ampak v službi javne varnosti

v slovenski policiji. Toda imate prav. Tu je moja izkaznica.

DEDA: Prav. Zdaj me lahko tudi likvidirate. Saj zato ste tudi prišli ali ne?

DARJA: Neumnost. Morda sem prišla, da bi vas zaščitila... Kdo pa si ti?

DEDA: To je moj vnuk Jani. Edini, ki mi verjame.

JULKA: Jaz sem snaha. Julka Javornik.

DARJA: Saj, mogoče je res najbolje, da je vsa družina na kupu, kajti gre za zadevo, ki se tiče vseh... Vaš oče, oziroma dedek je šel vendar predaleč. Mi razumemo, da je lahko prišlo pri uslužbencih prejšnje službe za notranje zadeve ali UDBE in nekdanje OZNE do deformacij in psihičnih motenj. Pojav paranoje je pogost pri nekdanjih uslužbencih UDBE. Vendar gre za bolezen. Vi ste bolnik, gospod Javornik, in morali se boste ali zdraviti ali pa morate biti pod nekakšno kontrolo.

DEDA: Saj sem že pod kontrolo. UDBE.

DARJA: Če bi bili pod kontrolo, ne bi pošiljali okoli kaset s pozivi k nespoštovanju legalnih organov oblasti, ki so bili, kot vam je znano izvoljeni na prvih povojskih demokratičnih volitvah...

DEDA: Ki jih je organizirala in vodila UDBA...

TINE: Deda!

CICA: Ata!

DARJA: Ne bi pošiljali teh kaset in vznemirjali občanov, ne bi streljali s fračo... lepo prosim - fračo...

DEDA: Zakaj pa ste mi pobrali že vse pištole?

DARJA: Ne bi ranili hišne pomočnice pri Vidmarjevih, medtem ko je zalivala rože...

DEDA: In oprezala za mano. Star udbovski štos...

DARJA: Ne bi po telefonu grozili načelniku slovenske policije in še marsikaj... Zato zahtevam pregled pri zdravniku psihiatru, saj so otroci odgovorni za stanje staršev, ali ne... in ta obisk boste že opravili...

DEDA: Nikamor ne grem, nisem nor. Naj me ubijejo doma ne v ambulanti...

DARJA: Med sosedji je veliko vznemirjenje. Fant tistega dekleta, ki mu je razbita šipa razrezala obraz, je hotel sam obračunati z vami ali pa s kom od družine. Saj imate vikend, ali ne?

TINE: Imamo, majhnega, ni omembe vredno...

DARJA: Je že omembe vredno, če je naša služba že preiskovala vaše finančno stanje... Vendar niso nič našli... Torej, odpeljite očeta, za božjo voljo, tja, naj se umiri, mi pa bomo medtem vse zaslišali, popisali in zahtevali ukrepe. Vsekakor pa ne bo mogoče še naprej tolerirati vaših izpadov, napadov, izzivanja. Se razumemo?

DEDA: Prav. Mi boste raje verjeli, ko me bo UDBA utišala.

JULKA: Vi ste Dvojček v horoskopu?

DARJA: Sem. In?

JULKA: V horoskopu piše, da so Dvojčki odlični preiskovalci in detektivi.

DARJA: Oprostite, jaz sem inšpektorica pripravnica...

CICA: Smem narediti intervju. Ni treba za Novice. Delam honorarno za Jano...

DARJA: Vem. Vi vsi delate kaj honorarno. V kateri razred pa ti hodiš?

JANI: V prvi letnik gimnazije...

DARJA: Kako pa ti kaj gre v šoli...

DEDA: Dobro, dobro.

DARJA: Smo se razumeli? Dedek, morala bom napisati prijavo, če ne bo vsega konec. Za zdaj lahko reč ustavimo, če dobimo zdravniško spričevalo... Toda ob prvi naslednji provokaciji...

JULKA: Tako ste mi simpatični? Tako pametni. Vas smemo kako postreči, boste malo kislega ovsa. Imam sijajno biohrano.

DARJA: Uslužbenci policije ne sprejemamo podkupnine. Še posebej pa ne kislega ovsa. In tudi kobila nisem...

DARJA: Oprostite.

DEDA: Torej mi tudi vi ne verjamete? Se tudi vi ne zavdate, da ste vimpladi kadri samo navaden UDBIN podmladek.

TINE: Ata!

CICA: Ata, nisi slišal gospe!

DARJA: Gospodična. Mar mislite, da neporočena ženska ne more biti inšpektorica?

CICA: Seveda, seveda. Saj sem tudi jaz emancipiranka, nimam moža, ne maram ga...

DARJA: Kolikor mi je znano, ste ločeni...

CICA: Jaz sem ga nagnala...

DARJA: Še kaj... Najprej v izolacijo na vikend, potem k zdravniku in če ne bo miru, bomo vložili prijavo...

DEDA: Na vikend grem... ampak k zdravniku me boste peljali... in to na obdukcijo...

DARJA: Ne, bomo malo popazili...

(Telefon. Nihče ne dvigne. Potem dvigne slušalko inšpektorica Darja.)

GLAS: "Tu UDBA! Prav imas, vse imamo v rokah. Tudi tebe. likvidirali te bomo!"

DEDA: Ste slišali? Ste zdaj slišali? Je UDBA ali je ni?

DARJA: Ne skrbite, tudi tega telefonista bomo odkrili. Saj smo že montirali mikrofon na ta telefon...

TINE: Res. Torej prisluškujete?

CICA: Prisluškovalne naprave?

DEDA: To dela UDBA!

DARJA: Le mirno kri! Le kadar hočemo zaščititi občana.

DEDA: Ampak kdaj... Saj sem zmeraj doma...

DARJA: Pa kaj vi mislite, da je naša služba slabša od tiste vaše UDŽE? Le brez skrbi, še trikrat bo telefoniral, pa ga bomo imeli.

DEDA: Če me ne bo prej likvidiral?

DARJA: Le brez skrbi! Ta primer je zdaj moj. In jaz ne delam napak. Čeprav sem ženska.

(Gre, oni se samo gledajo.)

VI.

(Na vikendu. Brunarica. Preprosta, a ne preveč revna. V sredini miza, na njej gospa Julka študira astrologijo. Tine dela čevapčiče iz mesene mase, Deda se igra s fračo.)

TINE: Ata, ali res ne moreš brez tega?

DEDA: Vse drugo so mi vzeli. Najprej partizansko mašinco, takrat ko so razorožili slovensko vojsko. Potem pištolo, ko sem dal ostavko na UDBI. Potem so prišli na dom, ko sem se oborožil za samoobrambo in mi vzeli pištolo.

TINE: Ki jo je Jani kupil od nekih Poljakov...

DEDA: Za tristo červenih...

TINE: Saj veš, da ne smeš biti oborožen.

DEDA: Ne, spet bom kupil pištolo. Zdaj jih dobiš laže kot prej kak dober dežnik. Od domačih in od Poljakov...

JULKA: Samo, da ne boste spet Janija mešali zraven.

DEDA: Vidva se ne vmešavajta v najine stvari. On je edini, ki me ima rad in ki me razume...

TINE: Saj vemo, generacije dedov in vnukov. Samo mi vmes smo zanič.

JULKA: In kam se je Janku tako mudilo, da ni mogel počakati večerje?

TINE: Saj ti je rekел, v disco, z neko Muco...

JULKA: Saj še ni večer. Disco odprejo zvečer.

TINE: Pa saj veš, hotel se je malo popeljati z motorjem...

JULKA: Kakšna vzgoja je to, kakšna vzgoja, lepo te prosim.
Podkupiš otroka in mu kupiš motor.

TINE: Pa kupil sem mu motor, ker sem mu obljudbil, da mu
ga bom kupil, če bo popravil nezadostne ocene.
In v nekaj dnevih je iz štirih cvekov prišel do
prav dobrih ocen. Moral sem držati besedo...

JULKA: To so ti vzgojne metode...

DEDA: Želel si je ta motor, vsi ga imajo, zaslužil ga je...

JULKA: Da se mu bo kaj zgodilo... Ko dirja okoli...

DEDA: Ne bo, ne bo... Lahko bi se mu kaj zgodilo tudi tu
gori ali doma. Jaz nikamor ne grem, pa sem v stalni
nevarnosti...

TINE: Deda, smo rekli na vikendu nič o tem... Bova raje
spekla čevapčiče...

JULKA: Čevapčiče! Lepo vas prosim! Zaman se trudim na
tačaju biohrane, zaman kupujem oves in koruzo,
zaman hočem, da bi bili zdravi, da bi imeli dru-
gačno kemijo v možganih...

TINE: Smo rekli, da bo na vikendu delal vsak, kar mu bo
všeč... Smo rekli? Torej, jaz bom pekel čevapčiče...

DEDA: Pa ravno čevapčiče, ki so jih k nam prinesli Srbi
in Bosanci. Ali se ne osvobajamo? Moramo res biti
balkanci? Nimaš nobenega kotleta, kranjske klobase,
odojka? Ti pamet res ne nese dalje od čevapčičev?

TINE: Deda, ne bodi no nacionalist... Všeč ti bo...

DEDA: Seveda mi bo všeč po tistem ovsu, ampak vseeno bi raje jedel etnično čisto hrano...

TINE: Nič vam ni prav, kar naredim. Toda sem gor smo šli, da bi pozabili na skrbi iz mesta in da bi se odlično imeli. Da bi se imeli radi, kot se za družino spodbobi...

JULKA: Saj poskušam! Saj poskušam! Potem pa pogledam tja na divan in se spomnim, da sva te predlani z Jankom...

TINE: Lepo te prosim, ne boš spet začela...

DEDA: Kaj je bilo predlani?

TINE: Deda, prosim...

JULKA: Seveda, o tem ne smemo govoriti. O moji hrani pa lahko, o mojem znanstvenem raziskovanju horoskopa pa se lahko norčujete. To pa, da sem te našla na tistem divanu, to ni nič... S tisto prasico tajniško... Ko sem najprej zagledala njene ritnice in spodaj tvoje izbuljene oči... O, o, o, jaz nesrečna! Potem pa hočete, naj se imam lepo tu gori...

DEDA: Ne, jaz se imam lepo z vama... Sta rekla, da gremo gor, da se razveselim in odpočijem... V resnici pa sem sredi tega drevja odlična tarča vsakemu udbovcu, ki se samo spomni, da me poči...

TINE: Jebemti! (Vrže čevapčiče z lesene deske nazaj v skodelo...) Kakšna familija pa smo mi, povejte, kakšna...

DEDA: Kako pa sem se jaz razumel z Marjano! Se spomniš, Tine!? Dokler niso udbovci pokončali njenega telesa...

TINE: Ata!

DEDA: Deda! Jaz ne vzdržim več...

DEDA: Ja, moja Marjana! To je zato, ker danes ni več pravih žensk. Takih, ki so doma, ki kuhajo, skrbijo za družino... Zdaj je v vse ženske prišel en hudič...

TINE: Ja, ata, prav imaš...

DEDA: Twoja žena, mislim, ti Julka, si znorela z neko hrano, kalorijami, biokemijo, zvezdami, zodiakom, horoskopom... Jemo oves in beremo horoskope... Moja hči, Cica, je sama, niti otroka noče roditi, stika za škandalčki in potem o njih piše, ob vsem tem pa misli, da je emancipirana in samostojna ženska... Zakaj ni po materi? Hišne pomočnice zalivajo rože, v resnici pa kot preoblečene udbovke zasledujejo uboge penzioniste, kot sem jaz... in ta ženska bolezen se je, kot smo lepo videli, zdaj razširila še med policijo, saj namesto inšpektorjev in kriminalistov hodijo okrog neke pripravnice, ki potem ukažejo, da moram na vikend

in na preglede... Naslednje stoletje bo baje stoletje norih žensk... Nekaj upanja pa mi daje Nostradamus, ki pravi da bo prej konec sveta...

JULKA: Deda, ne bom polemizirala, ker nima smisla... Tako pač je, na svetu sta moški in ženski princip. Sonce in luna. Dan in noč. Moški in ženska. Rak, Lev, Oven in Devica, Ribe... In zdaj je po konstelaciji nebesnih teles ženska doba. Pa če se vsi moški na glavo postavite!

DEDA: Prav! Razumem. Se vdam. Ženske kadijo pipe, stavim, da jo tista inšpektorica Darja kadi, ženske polagajo moške na hrbole, smo slišali...

JULKA: Ja, tam je ležal, ona pa gori. Tam se ji je dal...

TINE: Kar je dano, je v črno zemljo zakopano... Ne bomo spet začeli...

DEDA: Saj, tudi UDBA, in še prej OZNA sta ženskega spola... Res, ženske bojo prevladale... Moj bog, moj bog. Saj Tine, ti se že tako držiš, kot da imaš menstruacijo...

TINE: Veš kaj... Deda in ti... Spakirajmo se in pojdim domov, tu se bomo še požrli...!

(V tem vdre Cica, glasna, mudi se ji, razpoložena... Deda naperi fračo, vendar jo še pravi čas spozna...)

CICA: Ne streljaj, Deda, jaz sem Cica, nisem UDBA! Madonca, kako fino se imate tu gori! Tine, to si naredil bombo, ko si postavil to brunarico...

Tu se družina spet pomiri, vzljubi, naveže. Kaj čevape boš pekel, fantastično! Žal ne bom mogla ostati z vami. Tu gori imamo piknik z našimi izseljenci. Pa sem se mimogrede oglasila. Nisem namreč sama. Imam presenečenje zate, Deda! Saj te bo kap...

DEDA: To bi ti rada, ja, da bi te potem moral Tine izplačati...

JULKA: S čim pa jo naj izplačava. Naj se kar vseli v vaš kabinet, njen je. Jani pa lahko še naprej spi v dnevni sobi...

CICA: O čem pa govorиш?

JULKA: O zapuščinski razpravi.

DEDA: Bi počakali, da prej umrem. Da me spravi UDBA s sveta...

CICA: Deda, zunaj v avtu je človek, ki te hoče videti. Tvoj prijatelj, pa ga petinštirideset let, kaj petinštirideset, skoraj petdeset let nisi videl. Od Dolomitske izjave naprej.

JULKA: Kakšne izjave?

CICA: Dolomitske. Se spomniš Puklovega Frančeka? Iz tvojih Goric.

DEDA: Puklov Franček? Seveda se ga spomnim. Do triinštiri-desetega je bil pri nas, potem pa je naenkrat pobrisal k belim.

CICA: Ja, po Dolomitski izjavi...

DEDA: In potem je pobrisal z belimi... Petinštiridesetega.

CICA: V Avstralijo. Skoraj petdeset let ni smel nazaj!

Ni smel v svojo Slovenijo. Nova demokracija, ki jo ti tako zmerjaš, pa mu je to omogočila...

Zunaj je in sprašuje, če te lahko pozdravi. Ampak zdaj je Frankie Pucl. S c! Pomisli, šla sem jih pričakat na letališče, da napišem reportažo z naslovom Po šestinštiridesetih letih spet doma...

In tam me vpraša neki moški. Do you know where is Joe Javornik? Is still alive?

DEDA: Kaj ne zna slovensko?

CICA: Zna, ampak tako je bil zmeden, ko je stopil na slovenska tla... Njegova žena je Irka. Daisy. Fenomenalno. Da mene, twojo hčerko vpraša najprej po tebi. A ni štos? Pripravi se, pripeljem ga...

DEDA: Puklov Franček. Belogardist! Pa kak hudič je bil! In zdaj je doma? Ali je to mogoče? Ali UDBA spi? (Vrne se Cica, za njo Frankie in Daisy. Deda in Frankie se gledata.)

FRANKIE: Joe? Joža?! Se spomniš, kako sva tolkla Švabe?

DEDA: Franček! Pa zakaj si pobegnil k belim, ti vrag? Kaj ti ni bilo prav pri nas?

FRANKIE: Kaj? Pa če so komunisti vse vzeli v roke in nas kmečke in pobožne zajebavali... Pa mati mi je poslala pismo, da mi ne bo prepisala grunta, če

bom ostal pri rdečih. Pa sem šel k belim. Saj so bili oboji naši... Jebemti... Pol pa sem gor plácal. Sem moral pobrisati v Avstralijo in vse do danes nisem upal nazaj. Zato pa imam za ženo Daisy in ne kako Marjeto, Urško ali Julko... To je moja žena.

DAISY: How do you do?

TINE: How do you do?

JULKA: How do you do-

FRANKIE: Ampak zdaj ste pa naredili korak naprej! Progress!
Da lahko mi, ki smo pri belih streljali po vas, spet pridemo domov. Doma pa je najlepše. Ko bi vedeli, v kakšni deželi živite! Kaj Avstralija, Sydney, ocean, kenguruji... Triglav, Triglav... Daj Daisy, zapoј...

DAISY: Don't please!

FRANKIE: Naj slišijo, kaj sem te naučil, Irko!

DAISY (poje z angleškim naglasom):

O Triglav moj dom,
O Triglav my home,
kako si krasan,
kako si krasan...

TINE: Bravo!

CICA: A niso fantastični? You are wonderfull, Daisy.
Tomorrow you will be in the newspaper. In Novice.
Slovenija News...

FRANKIE: Da sem to dočakal! Da sem lahko prišel domov!

Si videl, kaj je demokracija, stari moj?

DEDA: Kakšna demokracija? Kakšna demokracija! UDBA!

Zadaj je UDBA!

FRANKIE: UDBA? Si nor? Kje je UDBA?

DAISY: UDBA? Where is this fucking UDBA, my God?

DEDA: Povsod! Vse ima v rokah UDBA!

CICA: Ne zamerite! Ne bojte se! To je paranoja. To ima od socializma.

DAISY: He is a socialistic parhanoic?

DEDA: O, zdaj mi je jasno. Ti, Franček, sploh nisi pobgnil k belim... Ti si fingiral pobeg, v resnici pa te je poslal VOS, da bi likvidiral v belih vrstah... In res ste imeli hudičeve izgube. Po vojni pa te je naša UDBA poslala v Avstralijo, da bi tam likvidiral našo sovražno emigracijo, ki je res delala svinjarijo... In zdaj so te poklicali nazaj, da bi likvidiral mene. UDBA te je poklicala iz Avstralije, da me ubiješ, ker vas imam vse tu notri... (Kaže mezinec...)

TINE: Ata, Deda!

CICA: Ata, ne razburjaj se!

FRANKIE: Pa ti si nor? Če bi bila kje kakšna UDBA, bi najprej mene... Sploh ne bi mogel priti... Saj si nor, Joža?

DEDA: Na, tu me imaš. (Si razpre srajco...)

FRANKIE: Samo pozdraviti sem te hotel. By the way? Ker pri rdečih ni bilo boljšega človeka, kot si bil ti. Pošten... Še pri belih nisem imel boljšega prijatelja...

DAISY: What's the matter?

DEDA: Tu me imaš! Likvidiraj me udbovski plačanec! Petdeset let si igral dvojnega agenta. Izpolni, kar so ti naročili...

FRANKIE (v jok): Šestinštirideset let hrepenenja, šestinštirideset upanja, šestinštirideset pesmi Oj, Triglav moj dom, s solzami v očeh, šestindvajset ur vožnje iz Sydneya, dvanajst tisoč dolarjev za karto... vse to zato, da mi zdaj nekdo reče udbovec, meni, poštenemu belogardistu, o, to je preveč, to pa je preveč...

DEDA: Kar pretvarjaj se!

CICA: Gremo! Na pikniku nas čakajo! Tri kilometre naprej bomo pekli čevapčiče in plesali polke in valčke. Pišem reportažo. Tudi o tem srečanju, o tem soočenju in dedkovi paranoji, bom naredila reportažo, da bojo na rit padli... Tako, kot jo znamo samo ženske.

FRANKIE: Kaj mi gre naredit... Kaj mi gre naredit... Kakšna žalitev... Poštenemu belogardistu reče udbovec... Žal mi je, da sem te prišel pogledat, ti, ti, udbovec...

DAISY: Come, please, darling. Slovenia is crazy. Next year well travel to my Ireland...

(Grejo... Deda je ves razburjen.)

DEDA: Če ne bi bil kriv, se ne bi razjokal, ko sem ga razkrinkal...

JULKA: Deda, kaj ste nam spet naredili? Kaj!

TINE: Jaz grem peč čevapčiče... Če jih lahko jejo slovenski izseljenci, jih lahko še jaz... Če so dobri za bele, bojo še zame... ki niti barve nimam... Pridi, ata, pridi z mano... Bova skupaj pekla... Pa se boš pomiril...

DEDA: S kakšno zvijačo so me hoteli, si videl... si videl... iz Avstralije so potegnili svoj kader...

JULKA: Ne bom več pisala horoskopov... Gledala bom, kako pečeš... In zgoraj imam buteljko... Pa jo bomo spili... Da se boš pomiril, Deda... Boš? Boš?

DEDA: Bom... Najprej pa grem ven lulat... Tako me je zjezilo, da še na mehurju čutim...

(Deda gre prvi ven, Julka spleza po lesenih stopnicah na podstrešno sobico, Tine vzame skledo s čevapčiči in gre ven. Tedaj zunaj strel. Julka vrisne in prihiti po stopnicah v sobo... V hišico se opoteče Deda s krvavo rano na prsih. Se opoteka. Priteče tudi Tine.)

JULKA: Kaj se je zgodilo?

TINE: Ne vem. On je šel lulat za hišo... Nič nisem videl...

DEDA: UDBA! Mi zdaj verjameta? (Pade.)

JULKA: V mojem horoskopu za ta teden piše: Doživelji boste šok! A zdaj vidiš, da horoskop ne laže...

TINE: Deda, kdo je bil? Ata, slišiš...

DEDA: UDBA... UDBA... novi kadri... Vidite, da sem imel prav... Ampak jaz moram biti tiho... In ne bom nič več rekel... (Umre.)

VII.

(Na vikendu. Truplo leži na tleh. Policist ga fotografira in fotografira, zunaj utripa modra policijska luč, katere odseve vidimo skozi okno. Darja vse to opazuje, vmes pa kadi pipo. Potem truplo prekrijejo, Darja pokaže policistu naj odide, sama pa vodi akcijo s prenosnim telefonom.)

DARJA: Halo, številka tri, ste zbudili gospoda Vitomila Vidmarja? Je pri vas? Pridržite ga do jutra zaradi zaslišanja? Kje je bil opolnoči me ne zanima, zanima me, kje je bil ob 19,30, ko se je pripetil primer... Gledal je TV dnevnik. O, bo že meni povedal! Razložite mu, zadržite ga, skuhajte mu turško kavo, bodite prijazni z njim, a pel bo, pel, ko se vrnem...

TINE: Pa saj je nemogoče, da bi imel naš sosed kaj s primerom. Saj je v zdravilišču, ste rekli?

DARJA: Saj sem govorila z zdraviliščem. Vsekakor je v najožjem krogu osumljenih, kajti po telefonu je grozil pokojnemu... Tisto Prav imaš, vse ima v rokah UDBA, tudi tebe, likvidirali te bomo, tisto so bile grožnje gospoda Vitomila Vidmarja iz Rogaške Slatine. In ker je prav on grozil truplu, mislim žrtvi kapetanu Streli, je pač v krogu osumljenih...

CICA: Naš sosed Vitomil. Pa morilec!

DARJA: Nisem rekla morilec, prosim... Osumljen. Ne delajte prehitrih sklepov, to je najslabše pri raziskovanju

primerov. Morda je hotel samo psihično zlomiti vašega očeta, ki ni dal ostavke samo na UDBI, ampak je izstopil tudi iz Zveze borcev... Najbolj pa je bil jezen na vašega dedka, ker mu je v mladeničkih letih speljal Marjanco...

TINE: Mojo mamo? Kaj je hodila tudi z Vidmarjem?

DARJA: On je poskušal... Pa se je vmešal vaš deda...

TINE: Ljubi bog, kako malo vemo otroci o svojih starših...

JULKA: Tvoj sin ve še preveč o tebi...

TINE: In da bi ga zato...

DARJA: Dvomim. Navsezadnje ima alibi. Gledal je TV dnevnik v zdravilišču, čeprav bo moral svoje grozeče telefonade malo razložiti...

TINE: Kdo bi pa torej po vašem lahko bil?

DARJA: Joj, kako ste nestrpni s tem kdo... Kdo je samo eno izmed devetih temeljnih preiskovalnih vprašanj... Kaj se je zgodilo? Kdaj? Kje? Kdo? Kako je bilo izvršeno dejanje, ki ga preiskujemo? S čim? S kom? Zakaj? Koga je doletelo kriminalno dejanje... Res imamo že večino odgovorov. Kaj? Umor. Kdaj? Po izjavah prič ob 19,30. Kje? Za vikendom med uriniranjem. Kdo? To zdaj ugotavljam in se nam nič ne mudri. S čim? Z revolverjem. Znamko, kaliber in vse drugo bo pokazala obdukcija. S kom? Domnevamo, da sam, lahko pa v manjši skupini... Zakaj? Najbrž

zaradi maščevanja, političnih razlogov, koristoljubja, izplačila dediščine, želje po dedkovem kabinetu, vse to bomo še ugotavliali. Koga je dejanje doletelo? Jožeta Javornika, kapetana Strelo... Dragi moji, naš poklic je znanost, ne pa kar tako ravbarji in žandarji...

JULKA: Le kdo bi našemu dedku kaj hotel?

DARJA: To se nikoli ne ve. Imamo primere, da svojci likvidirajo bolno osebo, da se jim ni treba več mučiti z njo in jo prenašati.

TINE: Pa ne boste rekli, da sumite tudi naju?

DARJA: Vi ste bili zunaj, ko je počil strel. Vi ste mu bili najbliže in prej ste rekli, da veste, za katero bukvijo je uriniral. Torej. Še pokazali ste mi jo?

JULKA: Tine!

DARJA: Vi ste splezali v podstrešno sobico... Tam je odprto okno, od koder bi bilo mogoče pomeriti, ko se je obrnil...

JULKA: Vi ste nori?! Saj je rekel UDBA!

DARJA: Kdo je to slišal? Vi! In vi! Lahko je rekel, kaj tudi ti, sin? Kako naj vemo? Če sta bila na primer domenjena, mislim vidva...

TINE: Pa saj se vam meša...

DARJA: Samo dokazujem, kako temeljiti moramo biti. Še posebej pri tistih, ki so nedolžni... Aha, stvar se razvija.

(Zunaj namreč zabljni motor, očitno se je nekdo pripeljal. Policist pripelje Cico v sobo. Cica stoji in gleda in ne razume. Potem se vrže na Dedkovo truplo in joče...)

CICA: Ata! Ata! Kaj so ti naredili?

DARJA: Brez čustev prosim! Ne ovirajte preiskave. Kje sta Avstralca?

POLICIST: Izginila sta s piknika!

DARJA: Kako izginila?

CICA: Najprej je izginil on, potem pa se je odpeljala še ona dol v mesto... Menda iskat moža, tako je rekla...

DARJA: Kdaj je opazila, da je izginil?

CICA: Okoli enajste ure ponoči.

DARJA: Če pa se je umor zgodil ob 19,30.

CICA: Ah, takrat smo bili mi še tu... Ali pa smo se ravno odpeljali...

TINE: Ja, niti pet minut po vašem odhodu. Saj veš, kako je bil vznemirjen. Šel je lulat za drevo, jaz pa peč čevapčiče...

CICA: In kje je bila ona?

JULKA: V hiši. Na lestvi...

CICA: Ubogi ata... Frankie pa je izključen... Rad ga je imel.

DARJA: Kako izključen, če pa je Deda videl v njem svojega

morilca. Ali si ni razgalil prsi in rekel, kar tu me ubij! Gospod Tine?

TINE: Tako nekako je bilo...

CICA: Ampak mi smo bili takrat v avtu.

DARJA (policistu): Vsekakor hočem tega Avstralca zjutraj zaslišati. Hvala! (Policist gre.) Pobegnil je s piknika. Po vojni pa je pobegnil iz Slovenije. Zmeraj pobegne. Ali ima tak človek čisto vest, vas prosim? O, tudi psihologijo kriminala študiramo, tudi to... Mogoče pa mislite, da jaz nisem sposobna razrešiti primera, ker sem ženska, inšpektorica in ne inšpektor? Mislite, da ima ženska nižji IQ?

TINE: Šaj nisem nič rekel.

JULKA: Noja... Njej ne...

DARJA: Seveda bi lahko Dedka likvidiral tudi kak novinar, pa bi prišel do odlične reportaže z naslovom Sam napovedal svojo smrt...

CICA: No, veste kaj...

DARJA: Je že bil tak primer. V Torontu. Sem brala v zgodovini kriminalistike... Samo kot primer...

JULKA: Pa tak sijajen horoskop je imel za ta teden!

DARJA: Kakšen horoskop?

JULKA: Deda? Moj horoskop. Vsak teden napišem horoskop za vso družino. Seveda, Tine se smeje, ampak prav znaki Zodiaka so mi pred dvema letoma odkrili, da je prevara

povsem blizu mene. Znamenja so rekla, najbližji vas varajo in se nisem motila...

DARJA: Kakšen je bil Dedkov horoskop? Mi pokažete...

JULKA (ji da listek. Darja gleda. Potem prebere.)

DARJA: "V začetku tedna vam bo nagajalo zdravje, potem bo boljše. Finančno stanje nespremenjeno. Za vikend pričakujte uresničitev vaših želja..."

Tako torej. Kako ste vedeli?

JULKA: Kaj?

DARJA: Da bo ubit za vikend.

JULKA: Kako?

TINE: Saj ne piše nič o umoru...

DARJA: Za vikend pričakujte uresničitev vaših želja... Ali ni Deda vsaj desetkrat rekel, da si želi, da bi ga ubili, ker mu boste šele takrat verjeli...

JULKA: Da bi ga ubili udbovci...

DARJA: In če ste vi res nekdanja udbovka? Ki se je potuhnila, vključila v Demos in čakala na priložnost!

CICA: Pa vi ste malo...

DARJA: Za vikend pričakujte uresničitev svojih želja... Ali sem to jaz napisala? Ali sem si jaz že lela, da bi me nekdo UBIL, ali pa se vse to lepo nanaša, kot rečeno, na našo ljubo žrtev, na moj primer...

TINE: Sem ti rekel, da boš še gor plačala s temi tvojimi horoskopi...

JULKA: Kdaj ste rojeni?

DARJA: 25. maja.

JULKA: Dvojčka! Dvojčka, saj sem rekla. To so izvrstni detektivi in kriminalisti... Vidi zločin, kjer ga ni...

DARJA: Imamo truplo ali nimamo? Imamo zločin? Sem si vse to jaz izmisnila... Seveda pa samo demonstriram, kako je naš poklic težak, zapleten, znanstven... Vsak, kdor nima trdnega alibija, je sumljiv...

(Vzame prenosni telefon. Kliče.)

Halo, halo, Sava tukaj Donava. Številka tri? Torej trojka! Takoj mi pojdi, ja, zdaj ponoči, vrzi mi iz postelje profesorja geografije Mezgeca... Anton Mezgeca, ja... Naj počaka skupaj s Korošcem... Takoj bom doli... Ko ga boš imel na upravi, mi javi! Zdravo trojka, tukaj Donava...

(Si prižge pipo.)

TINE: Profesor Mezgec je vendar Jankov razrednik! Kaj pa ima on s tem?

DARJA: Kakšen uspeh je imel vaš sin pred desetimi dnevi...?

TINE: Mislim, da je imel štiri ali pet nezadostnih...

DARJA: In sto neupravičenih ur...

TINE: Toda, ko sem ga prijel, se z njim pogovoril, se je začel učiti in je popravil vse nezadostne...

JULKA: In si mu kupil motor!

TINE: Res je... In Mezgec je odličen geograf in razrednik...

DARJA: Vaš sin, bi imel še zdaj štiri nezadostne, če ne bi šel Dedek v gimnazijo, grozil Mezgecu z nožem, da ga bo ubil, udbovca starega, zahteval, naj da Janiju pozitivne ocene in naj kot agent UDBE že enkrat dvigne roke od njegovega vnuka.

TINE: Saj me bo kap.

DARJA: Nikar, saj je že en mrtvak dovolj...

TINE: In jaz sem barabi kupil motor!

JULKA: Saj sem ti rekla, da ni vzgojno.

CICA: Bodita pametna, ta naju samo provocira.

DARJA: Jaz nisem nobena ta, ampak sem policijska inšpektorica Darja in "ta" tu je moj prvi primer.

TINE: Ali je prišel Mezgec na policijo pričat?

DARJA: Ne... Ampak ima ljubico, slavistko. Njej se je zaupal in se razjokal. Nekoč je res delal za UDBO in mislil je, da vaš očka to ve, da ima dokaze... Tista slavistka ima ljubimca, ki me včasih obišče in mi pove, kaj se godi na gimnaziji...

CICA: Pa saj to je škandal! Spet imate sistem ovaduhov, spet zasledujete ljudi...

DARJA: Ššš! Vprašali ste me, kako vem... Pa sem povedala. Nova policija ne zasleduje poštenih ljudi, nima ovaduhov, seveda pa tudi ni naivna, da si ne bi zapomnila kake podrobnosti. In zdaj premišljujem, ali ni morda ta Mezgec molčal in ni prijavil Dedka zaradi tistega izsiljevanja, ker je sklenil, da ga bo likvidiral...

TINE: Ja, koliko pa jih je, ki so ga po vašem likvidirali? Vidmar, Frankie Pukl, jaz, žena, Cica zaradi reportaže, Mezgec...

DARJA: Ne vem... Zato pa preiskujem. Lahko kdo, ki še ni na spisku...

CICA: Veste kaj, skuhala nam bom kavo...

DARJA: Bravo! (Vzame stekleničko viskija in popije ter jo spet vrže v žep, ponovno vleče pipo in hodi po hiši...)

CICA: Preiskovalka? Viski? Pipa? Kot v filmu. Ampak kot parodija. Ste vi res to, kar pravite, da ste... Ali niste kak pacient?

DARJA: Sem se zadnjič legitimirala? Je pridivjal gospod Tine z avtom nocoj na upravo in me tam obvestil o primeru? Mar mislite, da sem igralka, ki trenira vlogo za televizijsko nadaljevanko...

JANI (motor, vsi utihnejo, zunaj klic policaja, a fant že pade v sobo... Se vrže na Dedka...):

Deda! Deda, ljubi moj! Veš, da sem te imel rad, da sem te zmeraj ubogal... (Vstane.) A vam je vsem skupaj zdaj lažje? Tebi ata, mama, teta in vam, policistka? Ali vam ni rekел, da ga bojo? Pa mu niste verjeli! Ali ni stokrat rekел, verjeli mi bojo, ko bom mrtev. Ali ni rekел, želim si umreti, da bi mi verjeli? A mu zdaj verjamete, mu verjamete? Samo to mi povejte!

DARJA: Dosti fant, tu sem jaz, da zaslišujem...

TINE (stopi k Janiju in ga prime za uho): A tako si si popravil nezadostne, kaj? Z njegovo pomočjo! In jaz tepec sem ti kupil motor, da se lahko voziš v disco...

JULKA: Tine, prosim, zdaj pa res... no...

DARJA: Familija! Ali bi se pomirili! Jani, vidva sta si bila najbližja, tebi se je zaupal. Kdo bi ga lahko po tvojem mnenju ubil...

CICA: Vidmar? Mezgec? Jaz? Frankie Avstralec? Tine? Julka? Ona? Sam?

DARJA: Sam? To bo sicer pokazala obdukcija, a s prostim očesom se vidi, da se ni sam. Saj ni nič prismojeno...

JANI: Kdo ga je ubil? Ti, ata, ti, mama, ti, teta, sam se je ubil, ona, ki bi ga morala zaščititi in mu verjeti, ona ga je ubila...

DARJA: Seveda, zdaj bo kriva nova oblast! Nova policija! Njega je ubil socializem, ki ga bomo mi porazirali! Ampak vseeno moram odkriti, kateri ostanek socializma ga je likvidiral... Razumete... Kdo ga je, je še neodprt vprašanje v moji beležki...

JANI: Če pa mislite dobesedno, pa vam povem, da sem ga ubil jaz.

TINE: Pa kaj noriš!

JULKA: Saj si šel ob šestih v disco. Mislim, odpeljal z motorjem.

CICA: Fant je v šoku...

JANI (gre h kriminilastki Darji in ji ponudi obe zapestji):
Uklenite me! Jaz sem ga ubil.

DARJA (mu pritisne klofuto): Se boš ti popubertetnik norčeval iz mene. Edini, ki imaš alibi, ki te ni bilo doma, boš zdaj tu štrene mešal, se lažno prijavljal. Lažnih prijav je več kot pravih, misliš, da tega nismo vzeli?! Si obremenjen s krivdo, bi rad prišel v časopise. Vnuk ustrelil Dedka, bi rad, da te vlačimo po pisarnah in nas zezaš, medtem pa se bo pravi morilec izmazal in jo pobrisal čez mejo, ali pa v Srbijo, če je res predstavnik socialističnega sistema. Tak lahko zdaj pobegne samo še v Srbijo... Bi rad, da bi ga potem tam doli iskala, kaj smrkavec?

(Telefon v žepu brni. Darja prisluhne.)

Donava... Tam Evfrat? Prav. Super! Pridem takoj dol. Zasliševali bomo takoj, zjutraj jih že lahko spustimo... Čao. Evfrat tukaj Donava...

CICA: Je kdo priznal?

DARJA: Ne, ampak so prijeli tistega Frankieja Avstralca... Res je bil na begu... Ubogi belogardisti. Imajo kompleks bega... Zdaj grem dol... Še danes se vidimo... Ostanite tu... Po truplo bojo prišli čez nekaj časa. Naj nekdo bedi ob njem...

JANI: Bom jaz... Bom jaz...

DARJA: Torej zbogom. Jaz grem. (Gre, čez čas slišimo avto, ki odpelje.)

JANI: Ali ne bi odšli tudi vi...

JULKA: Pa te ne bo strah?

JANI: Mama...

(Cica, Tine in Julka grejo po lesenih stopnicah gor... Jani sam...)

Ljubi moj, Deda! Saj je tako prav, ali ne...

Da bom jaz s tabo...

DEDA (plane pokonci...): Hvala, Jani, hvala za vse! Hvala, tudi da si se vrnil. Do zdaj sem zadrževal dušo tu, vidiš... (pokaže na vrat), da me je že dušilo, zdaj jo lahko spustim in zares umrem, zares dokažem, da sem imel prav... jaz kapetan Strela... socialistični mrtvak... Tako, zdaj pa sem zares mrtev...

JANI: Kapetan Strela! Častna salva zate...

(vzame fračo in z njo ustreli v šipo... Žvenket, truplo se še ustraši, potem tema črna ko rog...)

VIII.

(Na vikendu. Naslednji dan popoldne. Družina sedi na kupu. Vstopi Darja.)

DARJA: Dober dan. In tako se zopet vidimo.

JULKA: Ali bomo dolgo zaprti tu gori?

CICA: Morali bomo poskrbeti za vse okoli pogreba.

DARJA: Se ne mudi. Deda je v obdukcijski dvorani in zagotavljam vam, da ne bo nikamor pobegnil...

TINE: Ali že veste, kdo je morilec? To povejte!

JULKA: Je tisti njegov razrednik ne? Jaz poznam geografe. Med njimi so latentni morilci...

TINE: Ali ga je Cicin Avstralec?

CICA: Zakaj moj Avstralec?

TINE: Ga nisi ti pripeljala na kasnejši kraj zločina?

CICA: Če pa je bil v avtu!

TINE: A je potem izginil!

DARJA: Ta je pa res dober, ta Frankie. Res je pobrisal s piknika. Deset kilometrov proč v vas Tržnico. Tam je imel nekoč ljubico. Šel je gledat, če je še živa.

TINE: In je živa?

DARJA: Je. Neka Marička. In zdaj je vdova. In je šel knjej in sta se jokala od sreče. Ona je celo priznala, da sta imela odnose.

JULKA: Saj mu je sedemdeset let.

DARJA: In vdovi sedemdeset! A to ni nič. Saj nista stoštirideset na uro. Počasi in nostalgično. Baje gre čisto v redu... Koliko primerov imamo v kriminalistiki, da občujejo pri sedemdesetih, pa jih kap ali kaj podobnega...

TINE: Ampak ob dveh zjutraj so vam telefonirali, da je na begu.

DARJA: Bil je na begu... Pred ženo Irko... Nekdo ga je izdal in prišla je za njim... In je zbežal...

JULKA: Spet čez mejo?

DARJA: Ne! V hotel, tam pa smo ga mi čakali. Ima trden alibi... No, še kar trden!

CICA: Ga je Vidmar, kaj? Ki je grozil po telefonu.

DARJA: Z Vidmarjem je bilo veliko bolj zapleteno. Zlagal se je, da je gledal TV dnevnik v zdravilišču. Ob tej uri ga ni bilo v zdravilišču...

CICA: Se je plazil tu okoli?

DARJA: Ne. Gledal je televizijo s še dvema nekdanjima komunistoma. Govorili so, da novi režim nič ne velja, da se ne bo obdržal, da je bilo v socializmu boljše, da so na oblasti nekdanji belogardisti, ki jih je treba odstraniti... Še dobro, da imamo naprave... uvožene... tako smo nehote, medtem ko smo iskali morilca kapetana Strele, odkrili sovražno trojko, ki je planirala restavracijo prejšnjega sistema. Jih bomo kar malo zašili, mislim vsaj

prestrašili... In že to, da je grozil po telefonu...
A ubil ga ni ta Vitomil Vidmar...

TINE: Kdo pa!

JULKA: Ni bil geograf. On je doma z ženo in s kolegom fizikom pletel jopice...

JANI: Razrednik je pletel jopice?

DARJA: Ja, s kolegom fizikom in z ženo... Vsak eno jopico pletejo... kajti profesorske plače so take, da se ne morejo preživeti, to vemo... Žena potem jopice prodaja v neki butik in tako služijo dodatni denar... Ja, tako je. Naš poklic je zanimiv, škoda da nismo pisatelji, ampak inšpektorji. Odkrili smo trojko, ki je pripravljala prevrat ali pa vsaj govorila o njem, odkrili smo trojko, ki plete jopice in ljubezensko trojko, ki se je preganjala...

CICA: Ali nas zafrkavate? Kje pa boste iskali morilca, če ste vso noč zasledovali trojke...

DARJA: Morilca bomo morali poiskati med vami, ozioroma med nami... Kakor je rekel sinoči Jani...

CICA: Saj to je noro. Jaz res ubijam... Ampak samo s pisalnim strojem...

DARJA: Najprej, preden povem kaj več, se moram opravičiti tebi, Jani, za tisto klofuto, ki sem ti jo primazala. Oprosti, nisi je zaslужil...

JANI: Ker sem govoril resnico!

TINE: Sin!

JULKА: Jani, kaj noriš?

CICA: Gospodična inšpektorica, ne igrajte se z otrokom...

DARJA: Koliko si star?

JANI: Šestnajst...

DARJA: Preden so odprli disco, si se vrnil nazaj proti hiši, ali ne? Kje si pustil motor?

JANI: Skril sem ga v jarek pod hišo... kakih deset metrov od ceste... In potem sem šel k hiši, ker sem vedel, da gre Dedek okoli pol osme ure lulat... Pištolo sem kupil zanj... v dolini. Hotel sem mu jo na skrivaj izročiti.

DARJA: Ti si ga hotel oskrbeti z novo pištolo?

JANI: Saj se ni mogel ves braniti s fračo. Že kdaj mi je dal denar. Zato sem šel bolj zgodaj od doma, ker sem bil dogovorjen s preprodajalcem, ki pa mu, lepo prosim, ne vem imena. Kupil sem jo in mu jo hotel izročiti. Da bi ata in mama ne vedela nič o tem, sem pustil motor skrit za ovinkom in čakal, kdaj bo šel Dedek lulat za bukev, kot ponavadi. Časa za disco je bilo še dovolj. Ko je lulat, sem ga poklical. Zagledal me je s pištolo v roki! Et tu, Jani! je vzkliknil in na široko odprl oči. Potem pa je rekел, daj, ustreli me že, saj sem včasih že slutil, da si podmladek UDBE, prosim ustreli me, da mi bojo enkrat končno verjeli... Res je bilo v njegovih očeh nekaj strahu in presenečenja, toda

ko me je gledal naravnost v oči, kot da me hoče hipnotizirati, je bila tudi prošnja. Ne vem, kaj mi je bilo, in sem sprožil. On je še kar stal, jaz pa sem zbežal in potem pištolo odvrgel v gozdu... Sploh nisem imel namena, ampak njegove oči...

DARJA: Res je, pištolo smo našli v gozdu... (Jo pokaže.) Kje si jo dobil, bomo še govorili in tudi imena preprodajalca se boš spomnil!

CICA: Kakšna drama! Pa to ni za Slovenske novice, to je za teater!

JULKA: Kako je plemenit! Žrtvoval se je in ustregel Dediju. To ima po meni!

DARJA: Ali ste tudi že vi ustrelili svojega deda? A veste, da takega primera ni v zgodovini kriminologije. Zločinec, oprosti, Jani, ker ti tako pravim, je ubil žrtev na njeno prošnjo. To je prvi tak primer! Prišla bom v zgodovino kriminologije. Jaz demokratična slovenska policistka! Hvala, ti Jani!

JANI: Ah, saj ni zakaj!

DARJA: Je, je! Zavzela se bom, da bojo tvoj primer obravnavali nadvse pozorno in psihološko. Saj še nisi polnoleten in obsoditi te ne morejo... Morda te bojo dali v dom...

JANI: Zdaj ko ni več Dedija doma, mi je vseeno...

CICA: Kakšna drama! Kakšna stresna situacija! Kakšen primer!

TINE: Ampak vseeno... vseeno... v biroju ne bom mogel ostati... že vidim, kako bojo rekli, da je vsa družina okužena od prejšnjega sistema... UDBE... orožja... Jebemti, to ima, ker je moral jesti oves... Zakaj ni nobenemu od nas, ki smo v otroštvu mlatili krompir, prišlo kaj takega na misel?

JULKA: To ima, ker je izgubil kontakt z očetom, ki ga je našel prav v tem vikendu s tajnico...

DARJA: Ššš! To boste povedali na obravnavi pred sodnikom za mladoletnike. Mogoče bo še sreča, da bo odšel iz takega okolja... ovsa, horoskopov, podkupovanja z motorji...

JANI: Seveda, vse to je velika sreča, ali ne? Ne bo mi več treba jesti ovsa, ne bom prehudo kaznovan, ker sem mladoleten, sreča je, da je Dedek lahko dokazal, da bi mu morali bolj prisluhniti, sreča je, da ste vi razvozlali primer... Saj ste mi lahko hvaležni; ponoči, ko sem ga pazil, je vstal, se mi lepo zahvalil, mi dal roko in izpustil dušo...

JULKA: Ubogi otrok, meša se mu...

TINE: Stal ti bom ob strani...

DARJA: Kakšna tragedija, kakšna strašna tragedija - dedka in vnuka; in vendar kak happy end...

JANI: Kdo mi bo zdaj pomagal, če bom imel cveke, to mi povejte!

DARJA: Prvi zločinec, ki sem ga odkrila, pa tako zlat fant... Ali sem jaz sploh rojena za policijsko inšpektorico. Če mi je tako hudo... da sem prijela fanta, ki je tako plemenit, da je ubil dedka... Oprosti, Jani, tem solzam, ampak v meni se prebuja ženska duša...

JANI: Ne jočite vsi skupaj, saj bo še vse v redu...

TINE: Moj sin! Ponosen sem nate! Stal ti bom ob strani...

JULKA: Čeravno si nam tudi naredil stroške s tem pogrebom... In v horoskopu mi piše... Veliki stroški... Sem le imela prav...!

JANI: Mama, saj ti imaš zmeraj prav... Le Deda ni imel prav... Mislil je, da ga bo UDBA, pa sem ga jaz...

TINE: Ampak, saj on ni vedel, on je mislil, da si tudi ti njihov, saj je rekел UDBA...

CICA: On je mislil, da te je poslala UDBA...

JANI: In če me je?

DARJA: Mali! Samo ne komplikirat! Samo ne komplikirat! Imeli smo žrtev, zdaj imamo morilca in plemenit namen. Ravno dovolj za srečen konec...